

AHO JUHANI

RAUTATIE

Juhani Aho

Rautatie

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=36366294

Rautatie:

Содержание

I	4
II	21
Конец ознакомительного фрагмента.	36

Juhani Aho

Rautatie

I

Pakkanen paukkaa nurkissa, räiskää pitkin aidan selkiä ja seuloo huurua puihin ja pensaihin. Aurinko kultaa kirkon ja tapulin ristejä, paistaa hauskasti härmäiseen koivikkoon ja valaisee joka savupatsaan, joita kiemuroitellen kumpuilee piipuista ja lakeistorvista läheltä ja kaukaa. Tie ei ihan juuri kuolemataankaan huuda reen jalaksen alla, vaikka surullisesti ja toivottomasti se valittelee.

Kuusen latvassa kyyhöttää harakka, kaula lyhyenä ja paksuna, pää höyhenien sisässä. Se on jo päivän valetessa männiköstä yöpuultaan pellon takaa liikkeelle lähtenyt, lentänyt riihen peräitse ja navetan yli ja istuutunut pappilan puutarhaan, jossa aivan yksinään seisoo kuusi koivujen keskessä.

Ei ole harakka vielä aamiaista saanut, ei aukea kyökin ovi eikä näy ajavata pappilan pihalla. Eilen hyvä piika nakkeli tähteitä harakalle, ja eilen kun yksi hevosensa kanssa kartanolta lähti, niin toinen tuli...

Joku tuolta sakastin perästä nytkin ajaa—tuleekohan se?... Ei tule pihaan, jälle kääntyy, pappilan alaitse ajaa, vitkalleen kituuttaa jäätä pitkin, hevonen huurussa ja miehen parta...

Harakan mieli käy surulliseksi, sillä on nälkä ja vilu ... ei nyt siallekaan naura, vanhalle ystävälle, joka tuolla pahnansa ovella tongiskelee ... eilen tuolle vielä saattoi nauraa, nyt ei viitsi.

Harakka vaipuu yhä syvemmälle höyheniensä sisään, ei huoli kiinnittää huomiotaan mihinkään ... eikä ajatella mitään.

Eikä harakka huomaa, että niemen takaa jäätä myöten lähestyy hevosmies, kohooa törmästä pihaan, seisottaa hevosensa kyökin eteen, nykäisee ohjaksia, ajaa vielä vähäisen ja kääntää koivua kohti, joka kasvaa toisella puolen pihaa, portin pielessä.

—Ptuu!—ptuu!—

Nyt vasta harakka hänet huomaa, kikahtaa, keikahuttaa purstoaan, hänen sydämensä hypähtää ilosta, ja hän laskeutuu alas puutarhan aidan seipääseen.

Mies sitoo hevosensa koivuun, asettaa loimen selkään, kaataa kauroja vasuun, panee sen eteen ja korjaa kerran vielä lointa...

—Eiköhän tuo nyt ehkä pysyne?

Kun harakka huomaa, että mies poistuu kyökkiin päin, kopistelee jalkojaan ja aikoo astua sisään, muuttautuu hän portin pielessä kasvavan koivun latvaan ja katselee pää kallellaan oksien lomasta alas. Ja kun ei miestä enää näy, laskeutuu hän alimmalle oksalle ja nyt sitä jo naurattaa ... olisi siellä jo ottamista, kun vain uskaltaisi. Harakka hyppää maahan, hevonen luimistaa korviaan, ja harakkata yhä imelämmin naurattaa.

Rovasti seisoo kamarinsa ikkunassa ja puhaltelee pitkiä savuja piipustaan lasia vasten. Hän on katsellut ja odottanut, uskaltaisiko harakka siepata jotakin. Ja odottaessaan hän

hymyilee eikä polta silloin...

—Ähäh—ähäh! jopahan sai siepatuksi ... mitähän lie saanut...!

—Rovasti olisi niin hyvä ja ottaisi kahvia, sanoo piian ääni selän takana.

—Panehan sinne pöydälle.—Kes—kes! nyt se taas, nyt se taas —eläpäs, eipä tamma annakaan! ... eikö se ole Korventaustan Matin tamma?

—Sen kai se lie, kosk' on itse Matti kyökissä ... kuuluisi olevan asiata rovastille.

—Käske sen tulla tänne ... mitähän sill' on asiaa?

—En kysynyt.

—Taitaa olla jyvän maksussa, kosk' on säkkejä reessä ... sano, että tulee ulko-oven kautta.

Rovasti istuutuu keinutuoliinsa, panee piippunsa lattialle pöydän jalkaa vasten pystyyn ja rupeaa juomaan kahviansa. Mutta aina hän vähän väliin ojentautuu taapäin, jotta näkisi harakan ja Matin hevosen.

—Eipä se nyt uskallakaan enää...

Tamma on takajalallaan potkaissut, ja harakka on lentänyt aitan katolle.

Sieltä se nyt surkein mielin alas maahan katselee.

Matti jo kolistelee porstuassa.

—Hyvää päivää, herra rovasti!

—Päivää—mitäs Matille kuuluu?

—Ei tuota mitään erinäistä, mitä vain rovastille ... on tuo vähän

kuivahka ilma.

—Kaksikymmentä raatia on pakkasta.—Matti istuu, onhan siinä puuta.

—Onpa tuota saanut istuakin.—Vai on kaksikymmentä raatia pakkasta?—

—Eilen oli kolmekymmentä.

—Vai oli eilen kolmekymmentä.—

—Kotoapäinkö se Matti ajelee?

—Kotoapäinpä sitä—olisin minä arentijyvän maksussa, jos rovastin kävisi laatuun ruveta ottamaan. Ei ole ennen tullut tuoduksi, mutta eilen sanoi Liisa: »Mene nyt huomenna arentijyvät viemään ... rovasti saattaa luulla, ettet ehkä maksakaan—»

—Ennättääpähän nuo vielä—

—Kun olisi vastaanottomiestä, ajaisi suoraan makasiinin eteen, —niin sitten saisi riisua tamman syömään.

—On kai siellä pirttikammarissa pehtori.—Matti tulee sitten tänne tupakalle...

Kun Matti oli mennyt, keinutti rovasti taas tuolinsa niin, että näki ikkunasta pihalle.

Sika oli yhyttänyt reen ja repi parhaallaan reikää säkin kylkeen. Loimi oli pudonnut maahan hevosen selästä ... sen oli yhyttänyt toinen sika ja kieritteli sitä lumessa. Harakka hyppeli milloin minkin ympärillä ja ponnisteli kumpaakin vuorotellen selkään. Tamma helisteli tiukujaan ja luimisteli.

—Hö-ös!—Siat!—ärjäisi Matti jo rappusilla, tempasi

kartanolta luudan varren ja juoksi hätään. Sai lyödyksi selkään sitä, joka säkkiä repi. Se vinkaisi pahasti, hyppäsi syrjään ja survaisi toista kylkeen. Vähän matkaa ne siitä yhdessä juoksivat, jäivät sitten kuuntelemaan, päät toisissaan kiinni. Mutta harakka lensi kiiruusti toiselle puolen pihamaata. Rovastista oli tämä niin hupaista, että täytyihän hänen sitä ihan ääneensä nauraa.

Matti juoksi pirttiin, tuli sieltä pehtorin kanssa ja ajoi hevosensa makasiinin eteen. Siat aikoivat tulla perästä, mutta kun Matti taas ärjäisi äkäisesti, eivät uskaltaneet. Mutta harakka liiteli kuusesta alas reen sijalle ja alkoi aamiaisensa.

On se äijä vielä aika vankka, vaikk' on pieni, tuumaili rovasti itsekseen, kun näki Matin kantavan suurta säkkiä reestä makasiiniin.—Minä en jaksaisi, vaikka olen nuorempi mies...

Rovasti alkoi keinua lyhyeen keinutuolissaan ja puhallella savuja ylös kattoa kohti...

—Ei sillä vain ole yhtään lasta... (Rovastilla niitä oli jo seitsemän.)

Savuympyrät vaelsivat puolikatossa, isonivat, kohosivat ylemmäksi, koskivat kattoon, kilpistyivät takaisin, hajosivat ja erisivät useiksi pieniksi ympyröiksi...

— ... ei ole lapsia, vaikk' on ollut naimisissa enemmän aikaa kuin moni muu ... kuinka kauan lie ollutkaan. Mikähän siinäkin lie, että muutamilla on, muutamilla ei?

Niin olikin, ett'ei Matilla lapsia ollut. Vaimo hänellä oli, Liisa, muttei muuta joukkoa mitään. Kahden asuivat he Korventaustan pienessä mökissä pappilan metsäsaralla. Vanhoja

he olivat molemmat, olivat jo olleet kauan ... ja pieniä. Pieni oli hevonenkin, tammarupukka, vaikka riski, ja pieni oli Liisan lehmä. Muusta maailmasta he eivät paljoa tienneet eikä muu maailma heistä. Muutamia kertoja vuodessa he vain ihmisten ilmoissa kävivät ... kirkossa joulunpyhinä, kolmena pyhänä peräkkäin, juhannuksena ja pitkänäperjantaina ripillä. Tammikuun lopulla Matti sitten tavallisesti toi arentijyvät rovastille ja vaihtoi ruustinnalta kehruuksia Liisalle. Sillä välin elelivät he sydänmaassaan. Matti kaatoi keväällä pienoisen kasken, poltti sen seuraavana kesänä ja kylvi, muokkasi peltotilkkunsa ja pani toisen puolen rukiiksi, toisen potaatiksi. Sitten hän heinä aikana keräili yhdessä Liisan kanssa ahoilta ja purojen varsilta heinät hevoselle ja lehmälle. Syksyn tullen ja talvikaudet pyydysteli Matti lintuja ja jäniksiä; pyssyä ei Matti ollut ikipäivinä kädessään käyttänyt. Liisa auttoi Mattia kesillä ulkotöissä, ruokki talvella lehmän, porsaan ja kissan ja kehräsi sitten mikkelistä lähtien helluntaihin saakka ruustinnalle villoja ja liinoja.—

—Vielä se on riski mies tuo Matti, sanoi pehtori, kun tuli Matin kanssa makasiinista ja Matti heitti melkein tyhjän säkkinsä rekeen.

Matista oli aina mieleen, kun häntä riskiksi mieheksi sanottiin. Mutta aina hän kuitenkin siihen virkkoi:

—Mitäpä tuota minun riskeydestäni, vanhan miehen ... ei pidä pilkata vanhaa miestä ... riskimpihän toki pehtori on itse.

—En toki ole ... mitä se Matti nyt sanoo ... vai ei Matti ole

riski, kun kantaa selässään puolen tynnörin säkin.

—Eihän siinä toki ollut kuin vähän päälle kymmenen kapan.

—Onpa sitä maar siinäkin.

—Mitäs minä nyt enää, mutta toista se oli silloin nuorra miessä ollessa—. . . Ja Matti kertoi kiiluvain silmin saman kertomuksensa, jonka joka kerta ennenkin oli jyvän maksussa kertonut. Se kertomus oli semmoinen, että kun hän vielä renkinä ollessaan tässä samassa pappilassa oli kerran ollut rihtä puimassa ja kun säkkiä kannettiin riihestä aittaan, niin ei muuan renki—laiska vetelys, mikä lie ollut, vaikka oli iso—ruvennut osastaan kantamaan . . . sanoi vain, ett'ei hän jaks. —»Eikö noita ehkä saatane ilman sinuakin», oli Matti sanonut, vääntänyt säkin kummallekin olkapäälleen ja sanonut vielä sille rengille, että »jos haluttaa—hyppää itse säkkien päälle, niin pääset riikyydillä pihaan. . .»—Silloinpa oli pehtori tuonut rovastivainajalta (tämä nykyinen oli jo kolmas sillä sijalla Matin muistin aikaan) . . . tuonut ryypyn.

—Vaan mitäpä nyt enää jaksaisin, vanha mies . . . ei minusta enää ryypyn tienajaksikaan.

—Ja eikö se Liisa siitä pitäen Mattiin mielistynyt? sanoi pehtori, joka ei ollut yskää ymmärtävinään.

—Mitähän lie tehnyt.—Soh, tamma—

Matti käänsi hevosensa takapihalle päin. Pehtori hyppäsi kannoille.

—Siitä pitäenpä se oli, kun Liisa ajatteli Matista, että tuo se nyt on se minun . . . kyllä minä tiedän!

Pehtori puheli siksi näin, kun tiesi, että se puhe oli Matista mieleen. Vaikka pehtori muuten oli ylpeänlainen mies, niin välistä hän laski leikkiä.

—Kyllä se oli, totta puhuen, siitä pitäen, kun se Liisa mielistyi minuun, vaikka ei se sitä ole kuulevinaankaan, kun sille sitä sanoo.—»Elä tok', huono rahjushan olet ollut kaiken ikäsi!» vaan sanoo, vaikka ei se niin ajattele.

—Eikös se ole itse Liisa Matille tunnustanut siitä pitäen ruvenneensa hänestä tykkäämään?...

—Mistä se pehtori kaikki tietää?

—Niin ovat ihmiset kertoneet.

—Eiköhän pehtori omasta päästään—?

—En minä—niin kuului Liisa itse sanoneen—

—Liisa itsekö?—ei se sitä sanomaan mene, vaikka kyllä minä sen silti tiedän, että niin se oli—luuli ennen rahjusmieheksi, mutta silloinpas näki.—Maasta se pienikin ponnistaa.

—Liisakin oli ennen riski tyttö.

—Noo!—(Matti repäisi rinnuksen rivakasti auki) liekö tuo nyt niinkään ... semmoinen tavallinen terve ihminen—

Matti satoi hevosensa reen sepiin kiinni ja katseli viekkaalla silmällä pehtoriin...

—Entäs pehtori—mitenkäs se on sen asian kanssa? ... kertoipa se Liisa vähän joulupyhinä merkinneensä että—

—Että mitä?

—Että kyökkipiika ja pehtori—ja yhä viekkaammin katseli Matti pehtoria...

—Minäkö?—Ei! ... akkain puheita!—Pankaahan toki vähän enemmän jauhoja appeeseen—

—Kyllä tämä riittää.

Pehtori päätti hämmästyttää Mattia uutisella, Sentähdenhän hän oikeastaan oli ruvennutkin puheisiin...

—Ei taida Matti tietää, että minä tulen kohta tatsuunamieheksi...

—Niin miksikä mieheksi?

—Tatsuunamieheksi.

—Mikäs mies se on se—?

—Se on semmoinen mies, joka näyttää tietä, että osaa kulkea, kun tulee tatsuunaan ... päivällä lakua ja yöllä lyhtyä, valkeata, jos saa ajaa sivuitse, mutta punaista, jos pitää seisottaa.—Se on hyvä virka...

Matista se oli aivan kumma virka. Ei hän sitä kuitenkaan pehtorille sanonut.

—No minkätähden se pehtori lähtee pois tästä talosta? kysyi hän siihen sijaan.

—Rovasti on sukua Lapinlahden inspehtorille ja minä tulen Lapinlahden kirkonkylään.

—Ei taideta tarvita täällä omassa kirkonkylässä semmoista tiennäyttäjää—? sanoi Matti.

—Mitäs sitä täällä, kun se on siellä se rautatie—

—*Rautako* tie?

—Se, joka kulkee Kajaanista Kuopioon ... ja pääsee sitä myöten ulkomaillekin, vaikka Helsinkiin, jos tahtoo.

–Sitä tietäkö?

–Niin, niin, ei muuta kuin istut vaunuun vain.

–Niin pääsetkö vaikka Helsinkiin?

–Yhtä kyytiä—!

–Eikö pidä syöttääkään välillä?

–Ei tarvitse ... rautatien hevoset syövät juostessaan ... tietääkö Matti, mitä ne rautatien hevoset syövät?

–En minä häntä—

–Ne syövät halkoja—

–Elkää toki, pehtori, vanhaa miestä ... vai juostessaan halkoja? ... en usko kuitenkaan.

–Halkoja ne syövät, vakuutti pehtori.

Mutta Matti katkaisi aina kaikki puheet, kun huomasi, että häntä narrattiin ... ei hän ollut enää pehtoria kuulevinaankaan, puri huulensa yhteen ja työnsi valmiin appeen hamuilevan tammansa eteen.

Pehtorin mielestä ei enää maksanut vaivaa ruveta selittelemään; hän heitti avainnipun olalleen ja lähti vihellellен pirttiin päin.

–Luuli saavansa narratuksi—petyit, mies parka.

Matti peitti huolellisesti hevosensa loimella ja nahkasilla ja lähti rovestin puheille.

–Nyt ne mitattiin jyvät ... kaksitoista kappaa ... sen verran sitä pienestä mökistä,—sanoi Matti, kun oli tullut sisään ja istuutunut oven suuhun sille arkulle, jossa kirkonkirjoja kinkereille kuletettiin.

—Matti istuu peremmäksi—onhan täällä tuolejakin—

—Kyllä minä tässäkin.

—Täss' olisi piippu ja tupakkaa on tuolla.—Rovasti toi Matille piipun ja neuvoi tupakka-astian kakluunin reunalta.

Matti pisti piippuun, raapasi tulta ja sammutti tikun hyppysissään ... sitten kantoi hän sen varovasti uuniin.—Vähän aikaa istuivat Matti ja rovasti mitään puhumatta. Rovasti keinutti keinutuoliaan, ja Matti puhalttaa tuhutteli pieniä savuja pitkän piipunvarren päästä.

—Tervennäkös se on saanut Matti olla? kysyi sitten rovasti.

—Tervennähän tuota on saanut Luojan avulla olla ... vanhuushan se kuitenkin vain väliin tahtoo...

—Eihän Mattia toki vielä vanhuus ... riski mies, kun kantaa vielä selässään puolen tynnörin säkin.

—Mistä se rovasti on sen kuullut?

—Näinhän minä tuon omilla silmilläni, kun kantoi selässään, niinkuin ei mitään—

—Niinkuin ei mitään?—Heh!—heh!—heh!—vai näki rovasti sen—?

—Minä, vaikka olen nuorempi mies, en jaksaisi liikauttaakaan.

—Kyllä rovasti toki jaksaisi—jaksoinhan sitä minäkin ennen nuorra miessä ollessani.—Ja Matti kertoi rovastille, että hän kun tässä samassa pappilassa entisen rovastin aikana renkinä ollessaan kerran oli ollut riihtä puimassa, ja kun säkkiä piti riihestä makasiiniin kannettaman, niin ei muuan renki—laiska vetelys mikä lieenee ollut, vaikka oli iso—ruvennutkaan osastaan

kantamaan ... ei sanonut jaksavansa. Mutta silloin väänsi Matti kaksi säkkiä selkäänsä ja sanoi vielä sille rengille, että »jos tahdot, hyppää itse vielä säkkien päälle, niin pääset riikyydillä pihaan».—Pehtori oli silloin mennyt rovastin puheille ... ja vähän päästä oli tullut ja sanonut, että rovasti oli käsenyt ryypytellä Mattia siitä hyvästä...

Matti katasti kulmainsa alta rovastiin. Rovasti kalisteli avaimiaan taskussaan, nousi seisoalleen, kulki pari kertaa lattian yli, veti käden ja avaimen taskustaan ja meni lahvinsa luo. Avasi sen ... niinkuin oli joka kerta ennenkin Matin käydessä ja kertoessa avannut ... otti pullon ja pikarin ja käski Matin tulla ottamaan. Matti esteli niinkuin aina ennenkin oli estellyt ... sanoi, että jos menee päähän vanhan miehen ... mutta otti sitten kuitenkin ryypyn, niinkuin oli aina ennenkin ottanut. Rovasti pisti taas pullon ja pikarin piiloon, lukitsi lahvin, solahutti avaimet taskuunsa ja istuutui keinumaa.

Puheltiin minkä mitäkin, pidettiin vähän väliäkin ja tupakoitiin.

Tuli siihen sitten rovastin ruustinnakin Mattia kättelemään ja haastattelemaan...

Kysyi ruustinna, mitä Matille kuuluu ja mitenkä Liisa jaksaa.—Eihän Matille mitään erinäistä ... ja hyvinhän Liisakin jaksaa—mikäpä sillä jaksassa, kun on leipää ja lämmintä...

—Pitäisi toki Matin tuoda Liisa useammin kirkkoon ... kun ei Matti käytä Liisaa kirkossa kuin moniaan kerran talvessa, sanoi ruustinna.

—Ei toki ole milloinkaan yhteen kertaan jäänyt ... saisihan se käydä pari kolmekin kertaa, jos tahtoisi.

—Eikö se tahdot?

—Ei tuo hyvin tahdokaan, kun sai lasit, että näkee kirjaa itsekin katsella.

—Vieläkö Matti näkee ilman laseja?

—Minäkö?—Ei, hyvä ruustinna, en minä ole pitkään aikaan nähnyt ... lautaksi lyöpi, en näe mitään vaikka kuinka koettaisin...

—Matin pitäisi ostaa silmälasit.

—Silmälasitko?—Ei ... olen minä koetellut, vaan ei ole ollut käypiä...

Matti ei uskaltanut katsoa rovastiin. Rovasti keinui ja puhalteli savuja kattoon. Katasti vilkaisemalla Mattiin ... hän tiesi, että Matti oli huonolukuinen, hyvin huonolukuinen.

—Kukapa niitä elukoita ruokkisi, jos Liisa joka pyhä kävisi kirkossa, sanoi Matti.

—Matin pitäisi ottaa piika Liisalle avuksi ... onhan Matti varakas mies...

—Mikä varakas mies minä? ... ei toki, hyvä ruustinna—kunhan leivässä pysyy—

—Jolla toki kuuluu olevan rahoja velkanakin...

—Ne on niitä maailman puheita ... hyvä, kunhan leivässä pysyy.

—Niin, vaan pitäisi sitä Matin kuitenkin käyttää Liisaa rautatietä katsomassa. Tokko lie Matti vielä itsekään käynyt...?

–En oo käynyt ... onko se missä kaukana?

–Ei se ole kaukana täältä. Me kun lähdimme aamiaisilta, niin oltiin puolen päivän aikana rautatiellä ... huru långt ä' de' nu heller, pappa, ti' järnvägen?

–Tietäähän Matti Lapinlahden kirkon? kysyi rovasti.

–Kyllähän minä sen tiedän, vaikken ole käynyt.

–Rautatie kulkee aivan lähitse Lapinlahden kirkon.

–Vai sieltä se kulkee?

–Kun lähtee yhtenä aamuna ajamaan, niin on jo toisena Helsingissä.

–Vai niin sukkelaan ... viipyköhän kauan, jos menee ulkomaille? ... kuuluuhan sillä sinnekin pääsevän.

–Se on sitä myöten, minne menee ... Ranskanmaalle ennättää viidessä päivässä, jos tiukkaan ajaa.

–Entäpä Amerikkaan?

–Sinne ei pääse rautatiellä, kun on meri välissä. Matti katsoisi ... tässä kartalla näkyy, että on tämmöinen aava meri välissä, Atlantin meri...

–Niinpähän näkyy.

–Mutta sukkelaan se menee ja siinä on toista kulkea kuin meidän kärryillä kolistellen.

–Mahtaapa olla.

–Ei tärise ... ja menee sellaista vauhtia, että silmissä vilisee.

–Mahtaapa kyllä vilistä. Ruunuko sen on laittanut?

–Ruunu.

–Ruunuhan se semmoisia—tottahan sen pitää mennä hyvää

kyytiä, kun ruunu panee oriinsa eteen.—Vaan sitä minä tässä vähän kuitenkin, että onkohan se totta, kun puhuvat, että ne rautatien hevoset syövät halkoja ... ei mahda olla, taisi vaan pehtori minua narratakseen?...

Rovasti ja ruustinna, vaikka itse viisasta väkeä, eivät milloinkaan kuitenkaan nauraneet, jos joku heidän mielestään sattui tyhmemmästikin puhumaan... Ja mistäpä Matti sen niin tiesikään ja taisikaan tietää? Ja kun ruustinna oikein ajatteli, niin olihan hänellekin alussa tullut hevoset mieleen, kun oli kuullut rautatiestä puhuttavan,—oli hän myöskin ajatellut: rautatie? tottahan se on tie, joka on raudasta, niinkuin maantie maasta ja mullasta...

Rovasti oli jo ylioppilaana ollessaan nähnyt Helsingin rautatien eikä hän enää muistanut, mimmoiseksi hän lie sen ensiksi ajatellut. Hänen suunsa meni vähän nauruun, mutta sitten hän rupesi hiljaisesti ja maltillisesti selittämään...

—Se, näetsen, on sillä tavalla, ettei siinä hevosia tarvita ... vaunut kulkevat höyryn voimalla ... onhan Matti nähnyt vaunujas?

—Tokihan minä toki olen vaunuja nähnyt!

—Ei ne ole samanlaisia kuin meillä on ... ne pitää olla erilaisia, jotka höyryn voimalla kulkevat.

—Kai ne pitää olla erilaisia.

—Ne on kuin huoneita ikään...

—Vai niinkuin huoneita ... ei nyt kiitetä!

—Ja niitä panee höyry liikkeelle niinkuin höyryvenheitä ...

onhan Matti nähnyt »Suomelan»?

—Näinhän minä tuon mennä kesänä tuossa kirkon salmella sätkättävän.

—Niin no, sen panee höyry liikkeelle vettä myöten, ja lokomotiivin eli veturin, joka vaunuja vetää, sen panee kanssa höyry liikkeelle. Siipien sijasta pitää vain olla pyörät, kun se kulkee maalla.

—Niinpä kai—eihän se miten siipiensä varassa mahtaisi maata myöten kulkea.—

Kyllä Matti nyt ymmärsi sen täydelleen, minkälainen se oli ... semmoinen, joka oli kuin höyryvenhe ja nostettuna pyörien päälle.

... Mutta kyllä se oli kuitenkin vähän kumma laitos ... vaan tottapahan rovasti tiesi, kun oli itse nähnyt.

—Ymmärtäähän Matti sen nyt?

—Kyllä minä nyt, kyllä minä nyt!...

—Niin, semmoinen se on, sanoi ruustinna.—Matti ottaisi kahvia ... ja leipää kanssa. Kyllä Matin pitää käydä sitä katsomassa ja ottaa Liisa mukaan.

Matti joi kahvia eikä vastannut mitään.

—Eikö tuota pitäne uskoa katsomattakin ... mitäpä tuota enää vanha mies kaikista lysteistä ... tiedänhän minä, minkälainen se on, kun rovasti on selittänyt.

—Ei sitä osaa kukaan oikein toiselle selittää, sanoi ruustinna,—omin silmin se nähdä pitää ... kyllä sitä täytyy käydä katsomassa!

—Suur' kiitosta!—Jokohan pitänee käydä—?

–Kyllä ... ihan varmaan, ja ottaa Liisa mukaan.

–Mahtaa kai sen mieli ruveta sinne tekemään, kun kuulee.

Ruustinna lähti askareilleen, mutta rovasti ja Matti juttelivat vielä minkä mistäkin. Siitä juttelivat, kuinka paljon se ihmisjärki ajattelee ja laittelee ja mihinkä se vielä meneekin.

Ja rovasti sanoi, että »kunhan se ei vain menisi yli voimainsa rimpuilemaan...»

–Ja reistailemaan, sanoi Matti.

–Kyllähän se on hyvä, että ihminen järkeänsä käyttää, joka sille on luomisessa annettu ... jos se ei vain siitä ylpeilemään rupeaisi eikä unohtaisi kaiken antajaa,—sanoi rovasti ja lisäsi, että Jumalan töitähän ne on rautahöyryt ja rautatietkin.

–Eipähän ne kenenkään muunkaan liene, myönsi Matti.

Ja häntä kovin ajattelutti se kumma laitos, joka oli kuin huone ja pyöräin päälle nostettu ... Mutta rovastia haukotutti, eikä tahtonut puhe oikein sujua enää ... ja niin Matti heitti hyvästinsä ja lähti.

II

Matti oli aika lailla hajamielinen, kun hevostaan valjasti, eikä muistanut panna suitsia hevosensa suuhun, ennenkuin oli pihan yli ajanut ja vasta kyökin edessä erehdyksensä huomasi... Ei tammakaan ollut kiireissään, kun käveli pihan yli ja käveli vielä törmästäkin jälle laskeutuessaan.

Mutta siitä hävyttömyydestä Matti jo tuskastui.

—Soh, tamma!—mitä sinä siinä!—nä-nä-nä!—

Vaan tamma odotti parempaa manausta ... ei ollut kuulevinaankaan, laahasi vain jalkojaan kuin vesitynnöriä vetäessään.

—Ka-ka-ka! ... etkö sinä sen!—Matti riuhtaisi ohjaksia, ensin oikeaa, sitten vasenta, ja siitä tamma tiesi, että nyt sillä jo oli tosi mielessä. Ennenkuin oikein irtautui juoksemaan, huiskautti häntäänsä ... kaksi kertaa ... sillä se nyt oli kerran hänen tapansa semmoinen. Sitten loikkasi juoksuun, kun rekikin alamäessä takaapäin kiirehti.

Aidan selällä istui harakka. Se hyppäsi siitä seipään nenään ja päästi imelän naurun... »No kylläpä sillä nyt on lysti ... tyhjän naurajalla», mutisi Matti ja riuhtoi tammaansa parempaan juoksuun ... »etkö sinä ymmärrä, kun sinulle harakatkin nauraa —!»

Tamma juosta raksutteli jäätä pitkin, tie kitisi reen jalaksen alla, resla ritisi, ja Matti istua könötti keskellä reslaa turkin kaulus

pystyssä. Lyhyt päivä jo tehdä tuhersi hämärätä ... Matti ajoi viittatietä ja ajatteli...

Sitä Matti ajatteli, mitä rovastin ja ruustinnan kanssa oli puhunut... Vai oli se Lapinlahden kirkolla rautatie? Eipä olisi uskonut, joka ei olisi omin korvin kuullut ... ja kummapa se oli, kun ei siitä ennen ollut kuullut ... vasta kai se oli sinne tullut... Eiköhän sitä höyrylle enää vettä riitä, kun jo maalle kapuaa...? Kyllä se mahtoi kumman näköinen olla—kummahan tuo oli jo ennestäänkin vettä pitkin sätkäyttäessään ... olisikohan häntä käydä katsomassa—lieköhän muut käyneet kuin rovasti ja ruustinna?...

Viittatie teki niemen nenässä polvekkeen ja vei sitten soikeata järveä pitkin Talvilahden pohjukkaan, Huttulan talon rantaan. Kuta likemmä maata tultiin, sitä verkemmästi tamma nytkytteli. Matti ei ollut kiirehtinyt pitkään aikaan, ja tamma luuli jo saavansa käydä ... vielä takasillaan juoksua pani, vaikka eutset jo kävelemään heitti ... jo takasetkin käveli ja lautanen kohoili kuin helpotuksesta huoaten.

—Ka-ka-ka!—Tamman täytyi taas alkaa etusilla juoksua ... takaset vielä käveli. Mutta kun Matti kiskaisi ohjaksia, ensin oikeaa, sitten vasenta, niin täytyi takastenkin yhtyä yhteen tahtiin.

Matilla oli aina tapana juottaa hevostaan Talvilahden pohjukassa Huttulan talon vesiavannosta. Ja vanhalta muistilta poikkesi sinne tamma nytkin.

—Ka-ka-ka!—Matti ei olisi nyt muistanutkaan, mutta tamma

vei väkisin.

—No, menehän sitten! sanoi Matti ja antoi tammalle vallan. Avannolla oli Huttulan talosta vesimies sammiota täyttämässä.

—Mistä se Matti ajelee? kysyi vesimies.

—Kirkolta päin ... pappilasta viimeksi, vastasi Matti ja kohosi tieroja kopistelemaan tammansa jaloista.

—Kuuluuko sitä mitä?

—Eipä tuota erinäistä.—Onkos isäntä kotona?

—Ei oo kotona ... lähti tän' aamuna Lapinlahdelle.

—Taisi mennä rautatietä katsomaan?

—On kai se jo sen ennenkin nähnyt ... eikö lie mennyt tavarankuun.

—Hyvinköhän käyvät isännän kaupat?

—Hyvinkö nuo käynee, en tiedä ... lihovanhän tuo ainakin itse näkyy.

—Onkos Ville käynyt rautatietä katsomassa?

—Niin minäkö? ... olinhan minä tuota jo omin käsin tekemässäkin.

—Elä, elä...

—No ihan toki ... puolitoista vuotta, ja kohta lähdän uudelleen.

—Minkälaista työtä se oli?

—Olipahan kuin ojan kaivua.

Vaan sitä ei Matti uskonut. Puri huulensa yhteen eikä puhunut mitään. Kyllähän hänkin jotain tietää ... ettei sitä nyt niin vain narrina pidetä. Tietäähän hänkin nyt sen verran rautatiestä ja sen

semmoisista, ettei niiden tekeminen kuitenkaan ojan kaivua ole. Ville-löyhkä, saattaa se ehkä osata ojaa kaivaa, mutta rautatietä tekemään ... ei suinkaan siihen kykene, jos ei ole seppä.

–Onkos se Matti käynyt rautatietä katsomassa?

–Mitähän lie tehnyt?

–Miltäs näytti?

–Miltähän lie näyttänyt ... itsepäähän parhaiten tiennet.

Ville oli jo ammentanut sammionsa vettä täyteen ja ojensi kapan Matille.

Matti nosti vettä avannosta ja antoi tammalleen juoda,

–On se riski mies tuo Matti, kun yhdellä kädellä nostaa täyden vesikapan, sanoi Ville.

Matti ei puhunut siihen mitään, mutta tunsikin leppyvänsä.

–Onkos Matti milloinkaan ajanut rautatiellä? kysyi taas Ville.

–Ootkos sinä?

–Jo toki tavallakin ... se menee niin kiivaasti, ettei paras ori rinnalla pitäisi, jos kilpaan kävisi...

–Pitäisi, jos laukalla laskisi...

–Saattaisipa alkumatkasta pitää, jos laukalla laskisi, myönnytteli Ville.

Matti nosti tammalleen toisen kapallisen vettä, tällä kertaa vasemmalla kädellään.

–Pappilan pehtori se kanssa lähtee rautatielle kevätpuoleen, sanoi Ville.

–Sitä tuntui hokevan ... lähteneekö eli ei.

—Me lähdemme yhdessä ... pehtori pääsee tatsuunamieheksi, mutta minä lähden muuhun työhön.

Mihinkä työhön se Ville?

—Tienkorjuutyöhön ... Tästä kevätpuoleen lähdetään ... olen nyt ollut Huttulassa loisina ja tehnyt minkä mitäkin, mutta kohta kun maat sulavat, niin lähden rautatietä korjaamaan. Eihän se korjaamatta kestä ajaa.

—Kestäneehän tuo rauta?

—Sehän se vasta ei kestäkään ... kiskot lähtee yhä irti, niin pitää olla aina korjaamamiehiä.—Tulkaa pois, Matti, tekin sinne työhön!

—Kyll' en minä ruunun työhön rupea.

—Vaan kun ruunu maksaa hyvän palkan?

—Paljonko siellä maksetaan?

—Kaksi markkaa päivältä.

—Niinkuin parhaana hein'aikana?

—Niin toki tavallakin ... tulee pois vaan Matti ruunun työhön.

—Enpä häntä.

—Ei se ole sen kummempaa kuin muukaan työ ... kyllä sitä osaa tehdä.

—Kyllä kai sitä tehdä osaisi yksi niinkuin toinenkin ... vaan enpä hänestä huoli.

—Ei taitaisi akka päästää!

—Akkako? vähät minä akasta!

—Eikös se ole vähän tiukka akka?

—Kyllä minä akkani tiedän ... tuossa on kappasi, heh—!

vastasi Matti, vähän närkästyneenä Villen luuloista, istuutui rekeensä ja alkoi ajaa hyvästiä sanomatta. Huttulan vesimies nosti kapan sammioonsa ja lähti nousemaan vesitien törmästä ylös.

Matti ajaa natuutteli viittatietä Talvilahden pohjaan, kohosi nuottikodan kohdalla maalle ja tuli vähän matkaa metsätietä kulettuaan maantielle, joka kiersi järven ympäri ja yhtyi täällä oikotiehen.

—Kyllä siellä käytävä olisi—ajatteli Matti eikä muuta paljon ajatella osannutkaan kuin sitä, mitä oli kuullut. Rautatie ... vaikka eihän siitä oikein tahtonut selvää saada, minkälainen se oli, vaikka kuinka olisi ajatellut ja arvellut ... Ja kuitenkin Matti ei saattanut olla sitä ajattelematta, mutta ajatellessaan hän oli taas ihan omiin ajatuksiinsa sekaantua. Se oli milloin minkin näköinen. Välistä oli siitä selvän saamaisillaan, mutta sitten se muuttui. Se oli ensiksikin semmoinen, että oli kuin olisi ollut tuossa silmien edessä nelipyöräiset vaunut, joissa oli isot pyörät ja pienet pyörät, ja ne tahtoivat aina näyttää samanlaisilta kuin ne rovasti vainajan vanhat vaunut. Ja niiden edessä näytti olevan kaksi hevosta, kuomin alla sitten rovasti ruustinnansa kanssa ja vastapäätä nuori herra ja ryökkynät; kuskipukilla istui kuski, kädet ojona, ja kuskin vieressä Matti, pienenä poikana, joka vähän pelkäsi ja piteli käsillään kiinni.—Välistä ei taas ollut hevosia eikä vaunuja eikä mitään, ennenkuin rupesi silmissä kuvattelemaan »Suomela», niinkuin se olisi kulkenut maantietä pitkin pyöräin päällä, isojen ja pienien, lippu kokassa seipään

nenään sidottuna, ja perässä seistä töröttämässä kapteeni. Lotjia tuli jälessä nuoran mukana kaksi ... kolme ... ja myötämässä ne töyttäsivät toisiinsa kiinni, eivät miehet tahtoneet saada niitä irti toisistaan. Ja rytinää ja räiskettä siinä oli niinkuin koko kirkkoväen ajaessa.

Matista se tahtoi tuntua unennäöltä kaikki tämä. Vaikka kyllä kai se niin kuitenkin oli, koska on rovastikin kerran sen semmoiseksi nähnyt ja puhunut. Ja tottapahan ne sen niin olivat laittaneet, ne sen tekijät, että hyvästi passaa eikä myötämässä eikä mäen allakaan häirinkiä tullut. Vaan mitenkä? ... sitä Matti ei osannut itselleen selittää ... ja mitäpä tuota tarvitsikaan?... Eikä enää pitkään aikaan huolinut Matti ajatella koko asiaa, nykäisi tammansa juoksuun ja kaivoi kukkarosta verekset piipun perät poskeensa...

Vaan silloin tamma juostessaan haukkasi lunta tiepuolesta, ja Matti tuli ajatelleeksi, että onkohan sillä jano, vaikka sai Huttulan talon avannolla juoda. Ja ajatus ryöstihe taas Matin tietämättä kulkemaan avannosta sammioon, sammioista Villeen ja Villestä—rautatiehen... Se mies oli *ajanutkin* rautatietä ... lieköhän montakin kertaa?

Kun ei tullut tarkemmin perustelluksi, mitenkä se kulkee ja mitenkä sillä ajetaan ja minkälainen se on ... onko isot pyörät ja pienet pyörät niinkuin vaunuissa, vai ovatko yhtä suuret vai mitenkä?... Kovasti se vaan meni, kun ei parhaat juoksijat rinnalla pysyneet!... Mitenkähän lie kuitenkin sen asian? eiköhän ollut liikaa kehumista, ettei paraskaan juoksija...?

–Kyllä oli, koira vieköön, liikaa kehumista! Jos oikein pistokkaalla pitkin sivuja voitelisi riski mies kappireessä hyvää juoksijata ja jos tie olisi yhtä sileä kuin rautatie eikä vieruja mitään ja hyvä keli, niin kyllä, koira vieköön, jällelle jäisi raskas rumilas, vaikka kuinka sätkättäisi ja sutkittäisi ... jäisihän, perhana ollen, jällelle, että livahtaisi!...

–Tamma hoi! tokko sinä tiedät, kuka sinulla ajaa ... häh? häh? ... kuka sinulla ... häh ... ja Matti kohosi polvilleen reessä, löi ohjasperillä tammaa selkään, löi, ja huuti joka lyönnillä: »häh!»

Tätä tämmöistä ei ollut tammalle tapahtunut vielä milloinkaan, ja siksi se laski laukkaa, minkä kerkesi, mutta Matti ei helpottanut.

–Häh! häh! ... hih! ... tulkoonpas ruunu kilpaan rautateineen, tulkoonpas ruunu rautateineen ... ih! ... hih! ... hih! ...—ja Matti kohotti ohjakset korkealle ilmaan, hihkui ja ajatteli, että »jos olisi kello vielä aisassa ... jos olisi kello vielä aisassa!»

Ja tamma työnti korvat luimussa laukkaa, ylä- ja alamäet yhtä kyytiä ... ja yhä sakeammin syyti lunta Matin silmille ... ja suuhunkin sitä tuli, mutta Matti ajatteli, että »ann' tulla vaan!»

Vielä Marjomäen törmässäkin Valkeiskylälle päästessä tamma laukkaa laski, vaikka Matti jo oli istuutunut.

–Herra isä, kun päälle ajaa—! huusi naisihmisen ääni hevosен edestä, ja samassa suhahti reki jonkun sivuitse, joka oli tiepuoleen hypännyt...

–Kuka se siinä ei käy tieltä pois?

–Ota hyvä mies rekeesi!

–Mikä sitä vastamäessä!

–Kyllä minä vastamäen kävelen ... kunhan tuolla myötämäen puolellakaan.

Matti seisautti hevosensa. Oli tullut jo hämärä.

–Kah, Matlienako se ... en tässä hämärissä ... käykäähän tänne rekeen, onhan täällä sijaa... Matti oli tuntenut tietä kulkevan hieroja-Lienaksi.

–Minähän sitä—kyllähän minä ... täällä kannoillakin ... tämän matkan, läähätti Liena Matin niskaan.—Ottakaahan nyytty rekeenne... Kun pitää vanhan ihmisen kävellä talvipakkasessa ... eivätkä antaneet hevostakaan... Isäntä itse ajoon lähtee ... juomaretkille ... vaan mitenkäpähän olisi päässyt, jos en minä olisi sydänaloja sulatellut. Vaan se on vissi tosi, etten minä toista kertaa ... vaikka siihen paikkaan pakahtukoon ... niin en lähde minä toista kertaa pehmittelemään...

–Mistä se Matliena tulee?

–Huttulan tallissahan sitä ei ole hierojalle hevosta muka ... olisi pitänyt pyhään odottaa muka, että pääsisi kirkkomiesten kyydissä omalle kylälle. Vaan kun oman ontermannin emäntä jo mennä lauantaina laittoi sanat, että tulla vaan...

–Vai ei annettu hevosta?

–Ei annettu, enkä minä häntä hyvin kättänytkään ... kun eivät itsestään arvanne, niin ajattelin minä, että—

–Ajoonko kuului isäntä itse lähteneen?

–Ihan toki käsistä lähti ... sivut olivat vielä nykimättä, niin ei

muuta kuin rekeen eikä kysykkään...

–Rautatiellekö se lähti?

–Lähtipä tuo minne tahansa tuommoinen itramaha.

–Rautatielle se kuului menneen tavaroita hakemaan.—Onko Matliena käynyt rautatietä katsomassa?

–Enhän minä ... mitenkäpä sitä vanha joka paikkaan...

–Kyllä siellä pitäisi Matlienän käydä.

–Pitäisi kai, pitäisi kai ... kun mennä pyhänäkin ajoi kirkon sivuitse kolmen talon väkeä meidän kylältä sinne rautatietä katsomaan. Lapinlahden kirkollahan sen kuuluu näkevän ... ei kuulu tarvitsevan edemmä mennä.

–Sieltähän sen näkee.

–On kai Matti nähnyt sen?

–Niin nähnytkö? liehän tuota jo jotain nähnyt...

–Utten uhkainko meni Mattikin katsomaan vai oliko muuta asiaa?

–Muutakin lie ollut asiaa.

–Liekö totta, kun puhuvat, että ne siellä talvellakin ajavat pyörien päällä?

–Vai niin! ... niin, niinhän ne mahtaa ... niinhän ne ... minä en oo talvella käynyt ... mikä sinne talvella.

–Sitä minäkin olen ajatellut, että kun Luoja antaisi kesän, niin kävisi häntä katsomassa ja olisi Lapinlahden kirkossa yhdellä tiellä ... on minulla veljenpoikakin Lapinlahdella.

Maantie kulki Valkeiskylän läpi. Ontermannin kuistin suussa laskeutui Matliena kannoilta, otti nyytyn reestä ja laittoi Liisalle

terveysiä.

Matti ajaa kitkutteli eteenpäin ... vähän maantietä vielä ... kääntyi sitten Mähölän pihan läpi kulkemaan ja ajoi siitä pellon poikki Pitkälän saunan perään... Jo kylpivät Pitkälässä, vastaan läiske kuului, ja löylyä höyrysi pakkaseen.—Saunan perästä oli jyrkkä törmä alas Naulalammin jälle. Tahtoi tamman kengättömiä takajalkoja vähän kaljamassa törmässä livettä, mutta pääsihän tuosta, kun tasaisesti laskeutui ... ja tasaisesti tamma laskeutui.

Jo oli tullut vähitellen pimeä. Taivas jo tähdessä tuikki, ja kumman kirkkaasti ne nyt tuikkivatkin tänä iltana... Ja vähän väliä irtaantui aina joku alaspäin liukumaan pitkin taivaan kantta.—Lammilta kohosi tie niitylle, ja siitä se pistäytyi pilkkopimeään metsään. Kierrellen ja kaarrellen kulki se sitten taas aukeita paikkoja, milloin ahon laitaa, milloin harjun selkää, milloin niittyjä myöten ladolta ladolle. Pakkanen kiihtyi, tinki huurtamaan hevosen kupeet ja miehen kulmat. Välistä rasahti kuusen kylkeen, välistä napsahti ladon nurkkaan... Matti könötti reslan perässä turkin kaulus pystyssä. Tamma sai valtoineen kulkea tuttua tietä, mutta Matti tarkasteli itse yhä tähdettyvää taivaan kantta. Iltatähddestä lähti silmänsä harhailemaan, siirtyi siitä tuttuun otavaan, kävi pohjantähteen, tarkasteli seuliaista ja Väinämöisen viikatetta. Mutta joka kerta, kun joku tähti irtautui alaspäin liukumaan, sanoi Matti: »yhyh!», ja silloin hän nykäisi ohjasperistä tammaa juoksuun ... mutta ei sen enemmän manannut, jos tamma yhä käveli ... sillä Matti ei nyt joutanut

oikein hevosestaan huolta pitämään...

Sitä oli Matin mielestä niin paljon kummallista tässä maailmassa, jota ei oikein tahtonut ymmärtää ... ymmärtäneekö tuota kukaan oikein, vaikka luulevat olevansa viisaita, rovestit ja ruustinnat?... Eihän tuota ennen ainakaan tämmöisiä kuulunut —tähän aikaan sitä ei muuta kuin puhuttiin oudoista asioista, toinen toistaan kummemmista. Kunhan eivät maailmanlopun edellä viisastuisi liian paljon ... niin oli sanonut entinenkin rovasti, että maailmanlopun edellä viisastuvat ihmiset, piru niitä neuvoa ja näyttää niille temppelin harjalta kaiken maailman prameuden. Mutta silloin ... »yhyh!» ... silloin leimahtaa pitkäisen tuli idästä ... »yhyh!» ... ja leimahtaa hamaan ... »yhyh!» ... länteen... Kovinpa ne nyt tähdet tiheään sieltä taivaalta ... eihän nuo ennen niin!—Kovin Matti maailmanloppua pelkäsi eikä hän muuta pelännytkään ... mutta maailmanloppu tulee niinkuin varas yöllä ... vaan ei se nyt vielä tule, kun on varuillaan ja sitä ajattelee; silloin se tulee, kun ei sitä ollenkaan muistakkaan ... pitäisi ajatella ihmisen aina, pitää Herra mielessään ja häntä rukoilla ja avuksensa huutaa...

Tamma lähti juoksemaan alas harjulta, josta tie laskeutui alavaan korpeen. Se oli niin synkkää ja tuuheata kuusikkoa, ettei taivasta näkynyt. Sieltä täältä rihvain välitse joku tähtönen tuikahti. Sinä talvena oli iso lumitalvi, ja puut ja pensaat melkein kuin torkkuivat, latvat painuksissa lumen paljouden alla. Matti ajoi melkein kuin katoksen alla... Ja haukotuttamaan rupesi tuossa vähitellen korven äänetön hiljaisuus ja reen jalaksen

yksitoikkoinen ritinä. Raskaalta alkoivat tuntua silmän luomet ... hevonen ja matkan teko haihtuivat mielestä pois ja koko maailma haihtui ... kaikki ihmeet ja taivaalta tipahtelevat tähdet.

Pää oli vaipunut reen laitaa vasten, ja Matti nukkui.

Matti näki unta.

Oli olevinaan pieni poikanen, semmoinen kuin oli ennen kipunapoikana ollessaan ollut pappilassa entisen rovasti vainajan aikana. Pappilan iso portti oli auki, ja Matti seisoj portin vahtina. Pehtori oli käskennyt hänen siinä seisomaan ja antanut käteen kaksi lakua, punaisen ja valkean, ja sanonut, että »kun näet rovastin vaunujen sakastin peräitse ajavan, niin näytä silloin punaista lakua ... jos siat ovat ryytimaassa, mutta jos saat ne sieltä ajetuksi, niin näytä valkeata, että rovasti saa ajaa yhtä kyytiä pihaan...» Niin oli pehtori sanonut ja vakuuttanut moneen kertaan ja mennyt itse nurkan taa piiloon ... sieltä oli sitten pilkistellyt.—Matti seisoj ja katseli lakuja ja antoi tuulen niitä heilutella. Mutta yht'äkkiä kuuli hän kirkonkellojen soivan, vaikka oli keskellä viikkoa eikä pyhä, ja kun katasti sakastin perään, niin sieltä täyttä laukkaa ajaa rovastin vaunut. Vaan kuistin suussa ne seisahtuvat, ja kuski huiskuttaa kättään ja huutaa, että »tullako vai ei?...» Mutta silloin ei Matti muistakaan, joko on siat ajanut ryytimaasta, ja hänelle tulee hätä ja pelko pehtoria, ja hän rupeaa huiskuttamaan kumpaakin lakua, ensin punaista ja sitten valkeaa ja sitten kumpaakin. Hevoset ryöstäytyvät kuistin suusta kohti laukkaamaan, eikä kuski saa niitä hillityksi ... vaan kun ovat vähän matkan päässä

portista, niin toinen puoli portista menee kiinni, ja vaunut kolahtavat porttiin, ja kuski lentää nokalleen maahan. Vaan silloin hyökkää pehtori nurkan takaa ja sivaltaa Mattia korvalle, ja kuski hyppää maasta ylös ja sivaltaa toiselle korvalle...

Matin tamma on saanut valtoineen juosta, ja kuta likemmä kotia se tuntee tulevansa, sitä kiivakammin se kulkee. Kun korpitie loppuu ja niitty aukeaa eteen, niin tamma panee ravia, minkä jaksaa. Mutta pellon veräjällä ojentaa se häntänsä, hörhättää pikaiseen hirnuntaan ja oikaisee täyttä laukkaa pihaan... Mutta mitäs ymmärtää tamma nurkkia väistää? ... paukahuttaa reslan laidan pirtin nurkkaan niin, että sälö lähtee kummastakin. Matin pää retkahtaa ensin toiseen reen laitaan, sitten toiseen, ja kun hän herää, tuntee hän, että häntä on kummallekin korvalle lyöty.

Tamma juoksi yhtä kyytiä pirtin eteen. Liisa seisoi pirtin ovella, päresoihtu kädessä, ja katseli kummastellen miehensä kotiintuloa.

—Soh ... so soh!—Matti harasi pimeätä silmillään, näki jonkun seisovan jollakulla ovella ja heiluttavan jotakin punaista päänsä päällä.

—Enhän minä mitenkä ... meinasinhan minä ... vaan kun minä...

—Mitä sinä horiset?

—Kuka se siinä punaista heiluttaa...? elä heiluta, akka, punaista, että pääsee tulemaan—?

—Häh? ... että pääsee tulemaan? Kuka ei pääse tulemaan?

–Eivät pääse rovastin vaunut.

–Rovastin vaunut?... Se torkkuu vielä... Kuuletko, sinä nukut ja annat tamman ajaa rekesi pirtin nurkkaan!—

–Eihän se ollut minun syyni...

–Mikä ei ollut sinun syysi?

–Ei mikään ... itsestäänhän se portti...

Liisa meni ja nykäisi Mattia käsipuolesta ja piti soihtua hänen silmiensä edessä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.